

U organizaciji Franjevačkog instituta za kulturu mira, Zaklade Konrad Adenauer i Hrvatskog katoličkog sveučilišta, 19. travnja održana je konferencija *Društveni i gospodarski aspekt slobodne nedjelje*. Ovom prigodom osnovan je Hrvatski savez za nedjelju, kojem je pristupilo 14 članova među kojima su predstavnici vjerskih zajednica, akademskih ustanova, sindikata i udruga. U pozdravnim govorima okupljenima su se obratili dr.sc. Željko Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta, fra Bože Vuleta, predsjednik Franjevačkog instituta za kulturu mira i dr. Michael Lange, direktor Zaklade Konrad Adenauer. Potom je gosp. Boris Ljubičić predstavio vizualni identitet Hrvatskoga saveza za nedjelju koji je on sam oblikovao. U programu Konferencije kojom je moderirala Ivana Brstilo-Lovrić, sudjelovali su Ljubo Jurčić, Marin Strmota, Hannes Kreller i Željko Ivančević.

O gospodarskom aspektu slobodne nedjelje, odnosno o relaciji radnog vremena u trgovini i makroekonomskoj efikasnosti govorio je Ljubo Jurčić. Istaknuo je kako osobna potrošnja dominantno ovisi o dohotku ljudi. Analizirajući modele potrošnje stanovništva kazao je da u tim analizama postoje razlike u nijansama, uglavnom kod definicije dohotka, ali radno vrijeme se nikad nije pojavilo kao varijabla (element) koja bi mogla utjecati na osobnu potrošnju. Rad trgovina (i drugih nenužnih djelatnosti) neradnim danima ne utječe pozitivno na ekonomske aktivnosti, ali utječe negativno na kvalitetu života pojedinca, obitelji i društva. Zabrana rada neradnim danima, prije svega, trgovinama nije utjecala na gospodarski razvoj. To potvrđuju primjeri iz hrvatskog okruženja: Slovenija, Austrija, Njemačka, Italija, Danska, itd. Samo je privid da se gospodarska aktivnost povećava produženjem radnog vremena na neradne dane: nedjelja i blagdani, jer je potrošnja određena, ne radnim vremenom trgovina (izvan uobičajenog radnog vremena, koji se također kroz povijest potvrdilo kao optimalno), nego raspoloživim dohotkom ljudi i njihovim preferencijama.

O demografskom aspektu slobodne nedjelje govorio je Marin Strmota te istaknuo da visina stopa nataliteta i fertiliteta ima višeznačne implikacije na cjelokupni gospodarski i društveni razvoj jedne zemlje. Posebno je ugrožen položaj žene na tržištu rada, jer se usklađivanje zaposlenosti i obiteljskoga života pokazalo kao preduvjet svih promjena vezanih uz društveni položaj žena. Također, važna je i uloga institucija u oblikovanju fertilitetnoga ponašanja pojedinaca i parova. Posebno je analizirao važnost sektora trgovine u demografskom smislu u Hrvatskoj budući da je najveći apsolutni i relativni rast zaposlenosti žena između 2004. i 2008. godine zabilježen u trgovini, posebno u trgovini na malo. S obzirom na iznos prosječne neto plaće u nekim sektorima, a u sektoru trgovine ispodprosječnu plaću primalo je 74% zaposlenih, postavlja se pitanje ekonomske smislenosti scenarija uvećanih nadnica za rad nedjeljom.

Gost iz Njemačke gosp. Hannes Kreller, donedavni predsjednik Katoličkog radničkoga pokreta i vrlo aktivni član u Njemačkom savezu za slobodnu nedjelju govorio je o brojnim aktivnostima koje je njihov Savez poduzimao kako bi nedjelja bila neradna. Učinkovitost se pokazala u suradnji s različitim organizacijama. Njemački ustavni sud donio je 2009. odluku kojom je nedjelja ustavom zaštićeno pravo. U završnom dijelu izlaganja ukazao je na problematiku rada nedjeljom od strane velikih koncerna koji se zalažu za rad nedjeljom samo kako bi potisnuli male trgovce s tržišta.

O društveno-političkom aspektu iz europske perspektive bilo je riječi u izlaganju Željka Ivančevića. On je analizirao percepciju Hrvatske iz Bruxellesa, koja se glede regulative rada nedjeljom pokazala kao loš učenik. Praksa reguliranja rada nedjeljom u članicama Europske unije je prepuštena zakonodavstvima svake pojedine zemlje i iskustva su raznolika. Ne postoje regulatorna ograničenja sa razine Europske unije koja bi primoravala Hrvatsku na snižavanje prava radnika na slobodnu nedjelju, a ne postoje relevantni gospodarski pokazatelji

niti kompetentne znanstvene analize da bi rad trgovina nedjeljom izravno i značajno utjecao na važne gospodarske pokazatelje na nacionalnoj razini. Hrvatska ima pravo i obvezu definirati svoja pravila vezana za radno vrijeme trgovina i uvjete za rad nedjeljom sukladno tradiciji i najvišim standardima zaštite prava radnika. Zbog svega navedenog, kazao je Ivančević, izuzetno je važno stvaranje šireg društvenog pokreta kakav je Hrvatski savez za nedjelju, koji bi trebao u vrlo specifičnoj situaciji u kojoj se nalazi Hrvatska, osigurati podršku izravno uključenih u problematiku rada nedjeljom.

Nakon izlaganja uslijedila je rasprava u kojoj se još jednom aktualiziralo pitanje rada nedjeljom i izrazila podrška novoosnovanom Hrvatskom savezu za nedjelju.